

Sygn. akt I C 995/15 upr.

Dnia 3 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Grażyna Poręba

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Chochla

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 września 2016 r. w N.

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko C. Towarzystwo (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego C. Towarzystwo (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. (KRS (...)) na rzecz powoda A. S. (pesel (...)) kwotę 1.600,25 (jeden tysiąc sześćset 25/100) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 02 maja 2015 roku do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego C. Towarzystwo (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. (KRS (...)) na rzecz powoda A. S. (pesel (...)) kwotę 647 (sześćset czterdzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 995/15 upr

Z/

1. (...)

2. (...)

(...)

sygn. akt I C 995/15 upr

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w N.

z dnia 3 października 2016 roku

Powód A. S. w pozwie skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. domagał się zapłaty kwoty 1.600,25 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 maja 2015r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie powód podał, że w dniu 1 października 2009r. zawarł z pozwanym umowę indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym S.. Agent ubezpieczeniowy ustnie przedstawił warunki umowy jako bardzo opłacalne, nie wspominając o opłatach pobieranych w wyniku rozwiązania umowy przed upływem okresu jej obowiązywania. Nie przekazał też powodowi informacji, o braku możliwości wypłacenia zgromadzonych środków w dowolnym momencie bez konieczności ponoszenia dodatkowych opłat z tego tytułu. Umowa została rozwiązana przez strony z dniem 8 września 2014r. wskutek złożenia przez powoda rezygnacji. Z wpłaconych przez niego składek w łącznej kwocie 5.171,43 zł. pozwany wypłacił kwotę 3.571,18 zł.

Powód powołuje się na naruszenie przepisów art. 384 k.c., 385 § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 12, 16, 17 k.c. w związku z zastosowaniem przez pozwanego rażąco wygórowanej opłaty od wykupu polisy a wobec tego w myśl przepisu art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia te nie wiążą powoda.

Powód powoływał się na stanowisko rzecznika ubezpieczonych, orzecznictwo sądów powszechnych i rejestr klauzul niedozwolonych.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Podniósł, że powód otrzymał i zapoznał się z postanowieniami OWU i miał pełną świadomość na jakich warunkach jest zawierana umowa. Pobierana przez ubezpieczyciela opłata związana z wykupem jest uzależniona od okresu trwania ochrony ubezpieczeniowej i kosztów działalności poniesionych na rzecz i na rachunek klienta związanych z wykonywaniem umowy ubezpieczenia bowiem umowa miała elementy ochrony ubezpieczeniowej i inwestycyjny.

Wysokość opłat związanych z wykupem w pierwszych latach jej obowiązywania wynika z wysokich kosztów obsługi a w szczególności kosztów związanych z akwizycją, nie są one zatem ukierunkowane na uzyskanie korzyści majątkowej ubezpieczyciela a jedynie jako ekonomiczna konsekwencja konieczności zabezpieczenia interesów ubezpieczyciela i innych klientów.

Zaprzeczył pozwany jakoby postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia były abuzywne bo te w zakresie ponoszenia opłat z tytułu całkowitego wykupu nie zostały ukryte i są czytelne, nie naruszają dobrych obyczajów a w zasadzie stanowią główne świadczenie stron co powoduje, iż nie mogą być uznana za niedozwoloną klauzulę umowną.

Wskazał pozwany, iż postanowienie będące przedmiotem pozwu nie zostało wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. S. w dniu 1 października 2009r. zawarł z pozwanym C. T. na (...) S.A. V. (...) umowę indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym S., ze składką regularną opłacaną miesięcznie w kwocie 159 zł. i na czas nieokreślony.

Umowa została podpisana w obecności agenta ubezpieczeniowego, który był kolegą syna powoda i w jego domu. Oferta została przedstawiona jako opłacalna umowa, z obowiązkiem opłacania co miesiąc składek i z której przez dwa lata nie może się wycofać, aby nie być stratnym. Po tym okresie według świadomości powoda rozwiązanie umowy nie pociągało konsekwencji finansowych.

Przez pięć lat powód płacił składki a po tym okresie uznając, że umowa nie przynosi żadnych zysków, złożył oświadczenie o rezygnacji z umowy, w wyniku czego umowa została rozwiązana z dniem 8 września 2014r.

Ubezpieczyciel dokonał wykupu jednostek zgromadzonych na indywidualnym rachunku jednostek uczestnictwa i ze zgromadzonych jednostek na rachunku w kwocie 5.171,43 zł. potrącił opłatę z tytułu umorzenia jednostek w kwocie 1.600,25 zł., wypłacając 3.571,18 zł.

Dowód: polisa k. 12, owu k. 13-15, pismo k. 16, wniosek k. 51, zeznania powoda 00:25:23- 00:43:55

Klienci zawierali umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym za pośrednictwem agentów pracujących w spółce posiadającej z kolei zawartą umowę agencyjną z pozwanym. Z tytułu zawarcia umowy z konkretnym klientem spółka agencyjna otrzymywała prowizję w wysokości 120% rocznej składki. Dla agentów były organizowane szkolenia na temat produktu ubezpieczeniowego, mogli w nich uczestniczyć konsumenci.

Dowód: zeznania świadka H. G. 00:02:40-00:19:44

Z postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia z dnia 11 lipca 2007r. wynika, iż ubezpieczony może w każdej chwili wystąpić z umowy ubezpieczenia poprzez złożenie pisemnego oświadczenia - § 32 owu. W takim wypadku towarzystwo ubezpieczeń dokonuje całkowitego wykupu na zasadach określonych w § 21 owu czyli zgodnie z ust. 6 z kwoty wartości umorzonych jednostek potrącana jest opłata, o której mowa w § 22 oraz podatek, jeżeli jest należny.

Dalej w myśl § 22 Towarzystwo pobiera z kwoty wypłacanego całkowitego wykupu lub częściowego wykupu opłatę stałą w wysokości określonej kwotowo w załączniku nr 1, tabela opłat pkt 6. Niezależnie od opłaty stałej wymienionej w ust. 1 powyżej, w przypadku dokonywania całkowitego wykupu, Towarzystwo pobiera opłatę zmienną dotyczącą umarzanych aktywów, powstałych w wyniku zainwestowania składek należnych w pierwszych dwóch latach okresu ubezpieczenia. Wysokość opłaty zmiennej stanowi równowartość łącznej wysokości opłat za prowadzenie rachunku, o których mowa w § 19 ust. 3 pkt 1, jakie byłyby pobrane od umarzanych aktywów, o których mowa w zdaniu poprzednim, gdyby były one utrzymane na rachunku do ostatniego dnia roku trwania umowy ubezpieczenia, w którym ubezpieczony skończyłby 65 lat, nie dłużej jednak niż za 20 lat licząc od początku ubezpieczenia. Wysokość opłaty zmiennej oblicza się z uwzględnieniem cen jednostek z dni umorzenia tych jednostek.

Dowód: OWU k. 13-15

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dołączonych do akt dokumentów, których autentyczność i wiarygodność nie zostały przez strony podważone, nie wzbudziły także zastrzeżeń Sądu, zeznania świadka H. G. i powoda.

Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego aktuarusza bowiem prawidłowość kalkulacji świadczenia wykupu nie była przedmiotem sporu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

Powód domagał się zasądzenia kwoty 1.600,25 zł. z odsetkami ustawowymi od dnia następnego po upływie wyznaczonego terminu określonego w wezwaniu do zapłaty z dnia 20 kwietnia 2015r. – k. 17-18.

W ocenie sądu zasadnym jest stanowisko powoda, który argumentował, że klauzula przewidująca pobieranie przez Towarzystwo, wprawdzie nie opłaty likwidacyjnej lecz opłaty o innej nazwie tj. związanej z wykupem, w formie i na zasadach opisanych w ogólnych warunkach ubezpieczenia na wypadek wcześniejszej wypłaty środków stanowi niedozwoloną klauzulę umowną.

Należy zgodzić się z powodem, że postanowienie dotyczące możliwości pobierania opłaty związanej z wykupem jest niedozwolonym postanowieniem umownym i nie wiąże powoda – konsumenta.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają jego interesy.

Nie ulega wątpliwości, że postanowienia umowy ubezpieczenia dotyczące opłaty od wykupu nie były z powodem uzgadniane indywidualnie. Wręcz przeciwnie w tej materii powód został wprowadzony w błąd przez działającego na rzecz pozwanego agenta, który przedstawił mu zapisy owu w taki sposób, iż w ocenie powoda był on zobligowany do oszczędzania przez dwa lata.

Postanowienia określające zasady pobierania opłaty od wykupu nie są świadczeniem głównym tym bowiem jest ubezpieczenie życia powoda oraz gromadzenie środków na indywidualnym rachunku jednostek ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych. Ze strony powoda głównym świadczeniem jest obowiązek zapłaty składek a ze strony pozwanego wypłata określonych sum w razie śmierci ubezpieczonego w okresie ubezpieczenia lub dożycia określonego wieku.

Zatem zapisy o możliwości pobierania i sposobie ustalania wartości opłat związanych z wykupem mogą podlegać ocenie pod względem ich zgodności z dobrymi obyczajami i interesami konsumenta.

Dokonując oceny prawidłowości twierdzenia powoda, iż przedmiotowe postanowienia OWU są niedozwolone sąd w całości podziela zapatrywania Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 18 grudnia 2013 roku, sygn. I CSK 149/13 (publ. Biul.SN 2014/2/14, LEX nr 1413038, M.Prawn. 2014/17/923), w którym Sąd ocenił, że postanowienie ogólnych warunków umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, przewidujące, że w razie wypowiedzenia umowy przez ubezpieczającego przed upływem 10 lat od daty zawarcia umowy, ubezpieczyciel pobiera opłatę likwidacyjną powodującą utratę znacznej części zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego środków finansowych, rażąco narusza interesy konsumenta i stanowi niedozwolone postanowienie umowne w świetle art. 385¹ zd. 1 k.c. W przedmiotowej sprawie wprawdzie wysokość pobranej przez pozwanego opłaty od wykupu polisy nie pochłania większości składek ale tylko dlatego, że powód rozwiązał umowę później niż inni klienci tj. po pięciu latach comiesięcznych wpłat składek, będąc zresztą przekonany, że nie spowoduje to utraty części zgromadzonych środków.

Zwrócić uwagę wypada, że postanowienia OWU generalnie nakładają na klienta obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej de facto kary umownej i tylko jego obciążają obowiązkiem zapłaty sumy pieniężnej w razie rezygnacji z umowy, nazwanej opłatami związanymi z wykupem, których na dodatek charakter i funkcja nie zostały wyjaśnione w ogólnych warunkach ubezpieczenia. Tymczasem wyjaśnienie powyższych okoliczności pozwoliłoby ubezpieczającemu racjonalnie ocenić wszystkie aspekty umowy i czy umowa jest dla niego rzeczywiście korzystna z uwzględnieniem wszystkich mogących wystąpić w przyszłości okoliczności. Przyjęcie przez ubezpieczyciela takiej wersji, iż tylko klient ponosi koszty przy rezygnacji z umowy, stanowi nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść, jest więc rażącym naruszeniem interesów konsumenta. Podkreślenia wymaga jeszcze i kolejna okoliczność związana z przyjętym przez ubezpieczyciela i sformułowanym w OWU mechanizmem obliczenia opłaty wykupu całkowitego lub częściowego. Wartość wykupu co wskazano wyżej jest wygórowana, ale przede wszystkim jej kwota jest niemożliwa do ustalenia przez konsumenta ani w momencie zawierania umowy ani w chwili rezygnacji.

Zgodnie z art. 385 § 2 k.c. wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały, zatem tak aby powód nawet przyjmując, iż zapoznał się z ogólnymi warunkami umowy mógł na podstawie prostego tekstu wysnuć wnioski pozwalające mu na ocenę kiedy może zrezygnować z umowy, jakie będą tego konsekwencje a jeżeli są one finansowe to w jakiej kwocie lub procencie składek. Zdecydowanie należy stwierdzić, że opisany w OWU mechanizm liczenia opłaty od wykupu nie jest prosty, oczywiście odnosi się do wartości aktywów powstałych w wyniku zainwestowania ale dla przeciętnego konsumenta szybkie, kwotowe obliczenie opłaty zmiennej nie jest możliwe. Potwierdzeniem tego jest i stanowisko pozwanego, który m.in. na tę okoliczność wnioskował o dowód z opinii biegłego aktuariusza. Oczywiście jak wskazuje to pozwany definicja opłaty stałej (§ 22 ust. 1 owu) jest czytelna niemniej nie ona stanowi główną część pobieranej opłaty od wykupu. Stopień skomplikowania produktu ubezpieczeniowego jest tak duży, że praktycznie nie ma możliwości racjonalnej oceny przez konsumenta czy i na ile umowa jest opłacalna, czy też stanowi ona ryzyko obciążające jedynie klienta.

Odnośnie kosztów umowy poniesionych przez pozwanego należy przytoczyć, że wielokrotnie w postępowaniu przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów było podnoszone, że postanowienia OWU umów na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym dotyczące pobierania opłat likwidacyjnych (tym razem od wykupu) są niedozwolonymi postanowieniami umownymi ze względu na ich rażące wygórowanie i przerzucanie niemal wszystkich kosztów związanych z akwizycją i ryzykiem ubezpieczeniowym na konsumenta, podczas gdy w umowie nie wyjaśnia się ani charakteru ani funkcji tej opłaty.

Na koniec przypomnieć trzeba i co nie jest tajemnicą i jest powszechnie znane, że tego typu postanowienia wzorca umów stosowane przez inne firmy ubezpieczeniowe były przedmiotem orzeczeń SOK i K , jak i postępowań przed Prezesem UOKiK. Także sam pozwany był stroną takiego postępowania i w jego wyniku zobowiązał się do obniżenia opłaty od wykupu.

Uznając zapisy dotyczące opłaty związanej z wykupem za niewiążące, strona pozwana jest zobowiązana do zwrotu wpłaconej kwoty składki w pełnej wysokości.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

N., dnia (...)

(...)